

Koncepcja SP8

Koncepcja funkcjonowania i rozwoju Szkoły Podstawowej Nr 8 w Rzeszowie na lata 2023-2028

Przyszłość zaczyna się dzisiaj, nie jutro

Jan Paweł II

Spis treści:

1. Szkoła Podstawowa nr 8 jako *oswojone* miejsce edukacji
2. W poszukiwaniu drogi edukacyjnej
3. Nauczyciele jako przewodnik w miejscu oswojonym
4. Rodzice – wspólnota ucząca się osób
5. Dyrektor architekt zmian. Bezpieczeństwo – motywacja – tożsamość

Szkoła Podstawowa nr 8 jako oswojone miejsce edukacji

Szkoła miejsce własnych doświadczeń, odkryć i życia

Jan Paweł II

Miejsce to przestrzeń doświadczona, obszar określony, foremny, znany. To struktura własna, osobista, indywidualna, organizowana wokół przyjmowanych wartości. Stanowi niezbywalny warunek zadomowienia człowieka. Osoba czuje się w miejscu pewnie, panując nad związanymi z nim pojęciami. Miejsce cechują historyczne odniesienia, pamięć własna, więzi społeczne i interakcje, dające poczucie bezpieczeństwa i tożsamości wynikającej z praktyki a także osobistego zaangażowania. To obszar doświadczania podmiotów, system współzależności o różnej trwałości i sile powiązań, podtrzymywanych lub tworzonych w praktyce dnia codziennego przez człowieka.

Miejsce jest ustawicznie tworzone i ulega zmianom powodowanym przemianami społecznymi, w tym rozwojem technologii, mobilnością człowieka, wielością miejsc, w których przebywa, ich fragmentacją. Jako centralna kategoria przestrzeni nie istnieje w gotowej formie. Jego poznawanie jest procesem ciągłym, polegającym na stałym porównywaniu nowych informacji z dostępnym już zasobem wiedzy.

Tak rozumianym miejscem dla uczniów, rodziców i nauczycieli może być szkoła. Dzieje się to

wtedy, gdy uczniowie, ich rodzice a także pedagodzy identyfikują własne miejsce w szkole jako trwałe, oswojone i wspólnotowe. Chodzi nie tylko o właściwości przestrzenno-funkcjonalne danego obszaru, ale o doznania osób w nim przebywających, takie jak dostępność, atrakcyjność, poczucie bezpieczeństwa, aktywność, społeczność czy tożsamość.

Nie wystarczy jednak formalna, fizyczna obecność w szkole – miejscu i realizowanie powierzonych obowiązków wyrażające kulturowe wzory organizowania procesu edukacji. Szkołę jako miejsce określają doświadczenia uczestników i nadawane im znaczenia. To relacje, często nieformalne pomiędzy uczniami, rodzicami, nauczycielami, wynikające z uczestnictwa w procesie edukacji, wydarzeń społecznych i kulturowych, poznawania nauczycieli, pracowników szkoły, spotkań z rówieśnikami stają się dla opiekunów czasem zdobywania wewnętrznych doświadczeń i budowania miejsca. Dzięki takim działaniom szkoła staje się przestrzenią integrującą, wywołującą zaniepokojenie, bazującą na interakcjach aktywnych – wymianie w wielu wymiarach i wspólnym działaniu. Szkoła jako miejsce obejmuje tworzenia miejsca doświadczania świata, w którym dominuje kształcenie kompetencji kluczowych, w tym umiejętności zdobywania informacji, działania i współdziałania w grupie wszystkich zaangażowanych podmiotów. Chodzi o kooperację z podmiotami pozaszkolnymi, zwłaszcza z rodziną, aby tworzyć uczniom możliwość aktywnego włączenia się w rozwiązywanie problemów i poznawanie świata oraz zanurzenie w relacjach społecznych, które pozwalają kształtować nie tylko szkolną, ale i lokalną wspólnotę poza murami szkoły. Sprzyjają zakorzenieniu w miejscu i budowaniu kultury miejsca przez uczniów, rodziców i nauczycieli.

Tak określone ramy teoretyczne pozwalają opracować koncepcję funkcjonowania i rozwoju szkoły jako miejsca dialogu edukacyjnego podmiotów, sukcesów dydaktycznych uczniów opartych na rozwoju i skutecznej motywacji, profesjonalnego działania.

Zasadniczo główne aspekty planu rozwoju szkoły zostaną oparte na kategorii podmiotowego postrzegania trzech grup budujących społeczność szkoły: nauczycielach, uczniach i rodzicach. Dążono do zachowania walorów związanych z dotychczasowym funkcjonowaniem szkoły i poszerzenia jej możliwości.

Miejsce jest kategorią głęboko wewnętrzną, ale określa je sposób organizowania przestrzeni. Wymaga zatem przemyślanych rozwiązań organizacyjnych i systemowych. Proces ten łączy się z ustawicznym unowocześnianiem przestrzeni szkoły – budowaniem nowego kształtu architektonicznego placówki, będącego gwarancją bezpieczeństwa i dobrego samopoczucia uczniów. Przyjęte już rozwiązania – remont kuchni i jadalni, stolarki okiennej, łazienki, korytarzy wpisuje się w tworzenie na wysokim poziomie warunków do zaspokojenia potrzeb dzieci i młodzieży.

W kolejnych latach planowane są następujące działania:

1. Inwestycje w pomoce dydaktyczne umożliwiające nowoczesne sposoby kształcenia dzieci i młodzieży.
2. Dbłość o miejsca wypoczynku dla najmłodszych uczniów.
3. Remont łazienek dla chłopców i dziewcząt.
4. Wdrożenie rozwiązań sprzyjających ekologii (dbałość o drzewostan i stan zieleni, akcje ekologiczne)

5. Działanie na rzecz dzieci ze środowisk odmiennych kulturowo (szczególnie istotny obszar inwestycji związanych z zaistniałą sytuacją na arenie międzynarodowej i bliskością granicy z Ukrainą)
6. Inspirowanie rodziców i nauczycieli do budowania wspólnoty zaangażowanej w zbieranie środków finansowych na rzecz placówki oraz promowanie wspólnoty dzieci, rodziców i nauczycieli w mediach społecznościowych

Uczniowie. W poszukiwaniu drogi edukacyjnej

Jest bowiem w młodych ludziach olbrzymi potencjał dobra i twórczych możliwości

Jan Paweł II

Dziecko – uczeń to wartość niezbywalna i podstawowa. Jego godność i dobro wpisane jest w wartości rodzinne i szkolne, szczególnie cenione przez wymienione podmioty. Rozpoczynając proces edukacji dziecko mierzy się z nowymi zadaniami i podejmuje nowe dla niego role. Zakres przypisanych uczniom zadań wyznaczają z jednej strony regulacje wewnętrzne placówki, z drugiej zapisy w podstawie programowej i określić go należy jako szeroki. Obejmuje m.in.: kształtowania umiejętności uczenia się i komunikowania się w języku ojczystym i obcym, pracy zespołowej, myślenia matematycznego, rozwiązywania problemów poznawczych, wykonywanie zadań, zapamiętywanie faktów, definicji, argumentowanie na podstawie analizy faktów, korzystanie z informacji z różnych źródeł, uczestnictwo w pracy w grupach, odkrywanie związków i zależności, rozwijanie zainteresowań oraz kształtowanie postaw (np. poczucia więzi ze wspólnotą lokalną, narodową), przygotowanie się do często przeprowadzanych testów i sprawdzianów o strukturze zbliżonej do sprawdzianu zewnętrznego. Uzyskiwane przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 8 wyniki w testach ósmoklasisty, wskazują na wysoki poziom realizacji wymienionych zadań pod kierunkiem nauczycieli. Jest to efekt systematycznej pracy pedagogów związany z uatrakcyjnieniem procesu nauczania i jego doskonaleniem, w tym rozwijaniem umiejętności poszukiwania wiedzy i jej tworzenia w oparciu o zróżnicowane, aktywizujące i problemowe metody nauczania oraz stosowanie odwróconego modelu nauczania, wspólne wyznaczanie kierunku działania przez uczniów i nauczycieli, utrwalanie wiadomości wspólnie z nauczycielem.

Za priorytetowe w pracy z uczniami uznać należy działania:

1. Rozwijanie u uczniów odwagi do konkretyzowania i realizacji własnych celów edukacyjnych. Umożliwia taki stan uświadomienie sobie celów edukacyjnych, ich bliskość i dookreślenie drogi edukacyjnej. Ponadto istotne jest przejawianie gotowości do tworzenia nowych pomysłów i oryginalnych rozwiązań.
2. Kształtowanie umiejętności dostrzegania różnych aspektów omawianej problematyki – treści kształcenia. Budowanie umiejętności wielokierunkowego analizowania trudności i problemów społecznych i kulturowych omawianych w procesie edukacji. Takie

rozwiązanie sprzyja rozwijaniu zdolności widzenia spraw i obiektów z różnych punktów, ich oceny z odmiennej, czy nawet przeciwnej perspektywy.

3. Wdrażania uczniów do samodzielnego opanowywania i systematyzowania wiedzy przyswajanej z wielu źródeł. Na tej bazie rozwijania zdolności do refleksyjnego, krytycznego i kreatywnego odbierania jak też umiejętnego tworzenia komunikatów oraz wytwarzania wiedzy, czynnego kształtowania swojej mentalności i umiejętnego stosowania opanowywanej wiedzy do rozwiązywania rozmaitych problemów intelektualnych i praktycznych. Podkreślić także należy konieczność przygotowania uczniów do autoedukacji.
4. Realizacja procesu kształcenia w oparciu o współpracę w grupie. Zwiększenie liczby zadań projektowych i wymagających porozumienia pomiędzy członkami zespołu.
5. Minimalizowanie przeciążenia percepcyjnego, różnicowanie form aktywności na zajęciach lekcyjnych i w zadawanych pracach domowych.
6. Propagowanie nowoczesnych sposobów motywowania uczniów do aktywności poznawczej, oparte na dostrzeganiu mocnych stron ucznia i całego zespołu klasowego, afirmacji osiągnięć jednostki i grupy, akcentowanie pożądanych stanów rzeczy, wskazywanie na możliwości rozwojowe.
7. Dbanie o prawidłowo organizowaną, zróżnicowaną aktywność fizyczną – wielość i różnorodność zajęć sportowych (gry zespołowe, taniec, sporty zimowe – sanki, narty, łyżwy) i turystycznych (liczne wycieczki szkolne, turystyka górską). Chodzi o równoważenie obciążenia psychicznego innymi formami działalności.
8. Rozwijanie działań wolontarystycznych uczniów, kształtowanie wrażliwości na potrzebach innych. Włączenie się w działania środowiskowe na rzecz np.: domu pomocy społecznej, przedszkola, parafii, czystości środowiska (kontynuowanie działań dotychczasowych – poszerzanie ich zakresu).

Autor koncepcji zakłada, że w tak nakreślonym modelu szkoły jako miejsca najwyższą wagę przypisuje się umiejętności myślenia krytycznego i twórczego ucznia w małych elastycznie tworzonych grupach realizujących projekty edukacyjne. Aktywność uczniów jest ześrodkowana na wspólnym z innymi dociekaniami istoty rzeczy i całościowym (interdyscyplinarnym) oglądzie badanego procesu, które pozwala na werbalizowanie własnych doświadczeń, rozwijanie myślenia i samego języka. Uczniowie rozbudzają własną ciekawość poznawczą, jak też w sprzyjających warunkach potrafią być odpowiedzialni za rozwój własnych możliwości uczenia się.

Nauczyciele jako przewodnik w miejscu oswojonym

Autonomia w służbie prawdy pozwanej i przekazywanej

Jan Paweł II

Szkoła jako miejscem edukacyjnej szansy to obszar otwarty na uczniów o zróżnicowanych

możliwościach, uzdolnieniach, motywach działania, postawach. Pozwala wspierać dzieci i młodzież ze znacznymi osiągnięciami, jak i takich, którzy uczą się najłabiej, mają specjalne potrzeby edukacyjne lub doświadczają deficytów, odmienności, czy wykluczenia.

W edukacyjnej drodze, na każdym etapie kształcenia uczniowie potrzebują nauczyciela, który jest doskonałym dydaktykiem, profesjonalistą od wychowania, udzielającym pomocy wychowankowi w odnajdowaniu drogi edukacyjnej - wartości, możliwości i własnych zasobów. Taki nauczyciel to osoba będąca aktywnym uczestnikiem procesu dydaktycznego, sprzyjająca praktycznemu nauczaniu w klasie szkolnej, osoba ukierunkowująca skuteczną realizację efektów uczenia się, jak i pomagająca zrozumieć złożoność otaczającego świata.

Autor koncepcji przyjmuje, że nauczyciel to osoba, które nie tylko przekazuje uczniom w sposób komunikatywny gotowe treści, nadzoruje ich realizację, ale w głównej mierze inicjuje i zachęca dzieci i młodzież do samodzielnej działalności poznawczej. Chodzi o dążenie do uznania dziecka za istotny podmiot zdobywający samodzielnie, w sposób aktywny wiedzę w obecności nauczyciela - doradcy, inspiratora, przewodnika. W takim ujęciu szkoła jako miejsce staje się obszarem poszukiwania oraz komunikacji w świecie informacji i wartości kultury otwartym na pozaszkolne, edukacyjne doświadczenia dziecka. Zaś sam nauczyciel jest wzorem osobowym godnym naśladowania i budzącym chęć naśladowania.

W tym kontekście w Szkole Podstawowej Nr 8 szczególne znaczenie mają planowane do realizacji aktywności:

1. Doskonalenie nauczycieli w tematyce skuteczności i efektywności procesu edukacji z wykorzystaniem twórczych, aktywnych i praktycznych metod pracy. Poszerzanie wiedzy nauczycieli w zakresie wykorzystywania eksperymentowania i stosowania innowacyjnych metod kształcenia i wychowania, działalności badawczej nauczyciela i ucznia, sposobów przetwarzania teoretycznej wiedzy dydaktycznej przez nauczycieli i uczniów oraz docierania do źródeł informacji dydaktycznej wspólnie z uczniami, dostrzegania i formułowanie ważnych problemów społecznych, wreszcie podejmowanie trafnych decyzji.
2. Propagowania edukacji zorientowanej transgresyjnie, rozwijanie myślenia dywergencyjnego. Ukazywanie wielu możliwości rozwiązywania zadań szkolnych.
3. Wprowadzenie na szerszą skalę odwróconego modelu To rozwiązanie było stosowane z dobrym skutkiem ze wcześniejszych lat w nauczaniu matematyki i informatyki oraz wybranych legacjach języka polskiego. Dostrzegając dobre efekty metody „Ucz się sam, powtarzaj wspólnie”, zostanie ona upowszechniona wśród nauczycieli. Chodzi o zapewnienie uczniom spersonalizowanej edukacji, dostosowanej do ich możliwości i zdolności oraz efektywniejszego gospodarowania czasem lekcyjnym.
4. Dostosowywania poziomu trudności zadań do możliwości uczniów, stosowanie kart pracy, różnicowanie poziomu trudności zadań, udzielanie dodatkowych wskazówek, różnicowanie poziomu trudności prac domowych (zadania trudniejsze dla chętnych).
5. Utrzymanie i rozwijanie działalności nowatorskiej nauczycieli związanej z robotyką, programowaniem, zagadnieniami ekologicznymi. Wspomaganie i pobudzanie naturalnej aktywności dziecka, dostosowanie stylu pracy nauczyciela do możliwości i indywidualnych predyspozycji dziecka - doskonalenie metod pracy (stosowanie metod i

technik aktywizujących), prowadzenie dialogu z uczniami, analizowanie sukcesów i porażek uczniów w kontekście rzeczywistości rodzinnej, zdrowotnej dziecka.

6. Systematyczne stosowanie afirmacji działań uczniów, jako skutecznego sposobu motywacji, w celu wywołania pozytywnych zmian w nastawieniu do procesu edukacji i wymagań szkolnych. Przy odpowiedniej koncentracji, afirmacja powoduje wzrost wiary ucznia we własne możliwości. Afirmacja służy eliminowaniu nadmiernej wewnętrznej krytyki i uruchamia mechanizm pozytywnego myślenia, np.: *lubię się uczyć, lubię i umiem pisać listy, pięknie mówię, staram się dokładnie wymawiać wszystkie słowa, pracuję dokładnie, jestem skoncentrowany.*
7. Rozwijanie umiejętności skutecznej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Indywidualizacji procesu edukacji w odniesieniu do potrzeb i oczekiwań uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych.
8. Opracowania i realizacji programów doskonalących dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczniów, w tym z niepełnosprawnościami i ze specyficznymi trudnościami w nauce.
9. Integrowanie i harmonizowanie szerokiego zakresu aktywności edukacyjnych odbywających się w podmiotach środowiskowych takich jak biblioteki, stowarzyszenia, domy kultury, baseny z obszarami działalności edukacyjnej placówki szkolnej. Szkoła już włącza elementy edukacji pozaszkolnej, realizowanej w otoczeniu życia dziecka przez instytucje, stowarzyszenia, organizacje i inne podmioty środowiskowe, ale chce poszerzyć ich spektrum uwzględniając aktualną, innowacyjną, różnorodną i adekwatną tematykę, dostosowaną do potrzeb i oczekiwań ucznia.
10. Utrzymanie atmosfery życzliwości i relacji opartych na współpracy i partnerstwie w gronie pedagogicznym.

W swych zamierzeniach główny nacisk autor koncepcji kładzie na połączenie w procesie dydaktycznym przez nauczyciela ról: profesjonalisty, osoby skutecznie wykorzystującej swoje przygotowanie przedmiotowe i metodyczne, wychowawczy, jednostki twórczej, innowacyjnej pracującej dla dobra dziecka.

Rodzice - wspólnota ucząca się osób

Wspólnota ludzi zjednoczonych wokół dziecka

Jan Paweł II

Aktywny udział rodziny w życiu szkoły i społeczności lokalnej prowadzi do partycypacji społecznej, obejmującej udział rodziców w formalnych i nieformalnych procesach samoorganizacji, zmierzających do podniesienia efektywności procesu edukacji oraz ulepszenia warunków życia w środowisku. W perspektywie czasu umożliwia włączenie całej społeczności rodziców w proces współdecydowania w istotnych obszarach kształcenia i wychowania dziecka - ucznia, jak też sposobach funkcjonowania placówek oświatowych.

Rodzicielskie działania umożliwiają rozwinięcie potencjału uczących się, integrację ze społecznością rodziców i udział w rozwoju szkoły. Wysoki poziom aktywności rodziców na terenie szkoły i w środowisku sprzyja budowaniu partnerskich stosunków pomiędzy rodzicami, nauczycielami, władzami szkoły i podmiotami środowiskowymi przy wypełnianiu zadań w procesie kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży.

Budowanie rodzicielskiej aktywności na terenie Szkoły Podstawowej Nr 8 w Rzeszowie autor koncepcji chce oprzeć na wzmacnianiu zaangażowania społecznego rodziców przez:

1. Orientację działania na realizację wspólnie zaplanowanych celów dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz kulturowych i terapeutycznych.
2. Spójność działania związaną z przyjęciem czytelnej, logicznej i powszechnie strategii działań edukacyjnych, zrozumiałej dla rodziców, uczniów i nauczycieli, obejmującej wyznaczone kierunki aktywności.
3. Elastyczność działania – odczytywanie i kreowanie potrzeb oraz odczytywanie edukacyjnych oczekiwań uczestników procesu edukacji.
4. Aktywizację – ożywianie i intensyfikowanie działań rodziców na rzecz poszczególnych klas i całej społeczności uczniów.
5. Budowanie poczucia wspólnoty i bycie wspólnotą w toku codziennych doświadczeń – działania na rzecz dziecka – ucznia, rodziny i szkoły.

Chodzi o tworzenie i rozwój podstaw organizacyjnych społeczności, który prowadzi do wzmocnienia działających już rodzicielskich organów na terenie placówki oraz powoływanie nowych, nieformalnych zespołów rodzicielskich odpowiedzialnych za realizację szerszych potrzeb społeczności szkolnej; organizowania społeczności wokół konkretnych zadań (co już zostało zainicjowane – organizacja zabaw dla uczniów klasy 8).

Tak określone strategie działania skonkretyzują się w obszarach:

- Poszerzania zakresu pracy rodziców i nauczycieli na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uczniów z odmiennych środowisk wychowawczych (uczniowie – uchodźcy), uczniów z rodzin niepełnych oraz przejawiających dysfunkcje. Celem wspólnego działania jest edukacyjne wzmacnianie rodziny, poprzez ustalanie odpowiednich sposobów działania na rzecz dziecka i innych członków rodziny. Nawiązanie bliskiej, systematycznej współpracy z podmiotami statutowo pracującymi na rzecz rodziny w sytuacjach trudnych w tym z pracownikami socjalnymi, dzielnicowymi.
- Poszerzanie zakresu form wspólnej pracy rodziców i nauczycieli oraz uczniów i ich ukierunkowanie na dobro dziecka i całej społeczności szkolnej. Poszerzanie już działających z dobrym skutkiem elektronicznych sposobów kontaktowania się nauczycieli z rodzicami, przygotowanie indywidualnych planów pracy z uczniem, organizowanie spotkań liderów, ustalanie zasad informowania się nauczycieli i rodziców, jak też optymalizowanie współpracy z podmiotami udzielającymi pomocy i wsparcia rodzinie uczniów.
- Wzmacnianie relacji w społeczności rodziców w klasach i pomiędzy klasami – spotkania z dyrektorem, ekspertami. Ugruntowanie już wyodrębnionego miejsca dla rodziców w szkole, przestrzeni, w której rodzice mogą czuć się u siebie.
- Dialogowanie pomiędzy rodzicami, nauczycielami i uczniami.

Główny kierunek działania obejmuje kroki: odwołanie się do wartości – dobra dziecka, poznanie oczekiwań i potrzeb społeczności szkolnej, wyznaczenie celów działania, wzbogacanie form wspólnej pracy. Efekt: wspólnota uczących się podmiotów.

Dyrektor architekt zmian. Bezpieczeństwo - motywacja - tożsamość

Każdy jest osobą jedyną i niepowtarzalną

Jan Paweł II

Dokonujące się zmiany społeczne, kulturowe i polityczne wywołują konieczność zarządzania szkołą w ciągłej interakcji, nieustannym dialogu prowadzonym w wielu kontekstach, sieciach i rolach. Dyrektor jest przywódcą, liderem społeczności szkolnej a jednocześnie osobą funkcjonującą w zróżnicowanych relacjach z przedstawicielami środowiska (organu prowadzącego szkołę, organu nadzoru i innych podmiotów środowiskowych)

Twórca koncepcji przyjmuje założenie, że miejsce dyrektora w placówce można opisać metaforą – architekta, projektanta (G. Mazurkiewicz, 2011, 2019), który umiejętnie łączy działania w takich obszarach jak organizacyjny, edukacyjny, społeczny i moralny. Taki zakres aktywności umożliwia budowanie nowoczesnej szkoły, w której dyrektor:

1. Gwarantuje bezpieczeństwo uczestnikom edukacji. Wspólnie z pracownikami i organami szkoły tworzy warunki materialno-organizacyjne do sprawnego funkcjonowania placówki na wysokim poziomie.
2. Wyznacza kierunki działania edukacyjnego i społecznego, odwołujące się do takich wartości jak: akceptacja, sprawiedliwość, odpowiedzialność, otwartość, zrozumienie, dobro, prawda, wspólnota, współpraca, dialog. Czytelność etycznie-moralna jest podstawą skutecznego działania zarówno w gronie nauczycieli i pedagogów oraz uczniów i rodziców.
3. Ustala główne i szczegółowe zadania dla poszczególnych osób i zespołów w toku dyskursu edukacyjnego dotyczącego jakości kształcenia. Proces edukacji osadza w odniesieniu do wyzwań środowiskowych, kulturowych i społecznych.
4. Koordynuje pracę wszystkich organów wewnątrzszkolnych, podmiotów wspierających edukację na terenie szkoły i osób wyznaczonych do wspierania rozwoju dzieci i młodzieży, co umożliwia skuteczne rozwiązywanie trudności, minimalizowanie zagrożeń.
5. Wywołuje autentyczne zaangażowanie podmiotów w proces edukacji, umiejętnie motywuje pracowników i uczniów do działania, docenia zaangażowanie edukacyjne, wspiera w dążeniu do samorozwoju. W tym zakresie ważny jest przydział zadań, odpowiedni do możliwości nauczycieli oraz atmosfera dialogu.
6. Identyfikuje i rozumie dokonujące się dynamicznie zmiany – wynikające z kurczącego się czasu i przestrzeni (np. zmiany społeczno-kulturowe, zagrożenia epidemiczne, wojna, kondycja psycho-fizyczna uczniów i ich rodziców) oraz pomaga je zrozumieć

innym współpracownikom oraz całej społeczności szkoły.

7. Ustawicznie dokonuje autoewaluacji i ewaluacji działań (np.: nadzór pedagogiczny, pomiar jakości pracy szkoły, sprawozdawczość, kierowanie procesami pedagogicznymi, opiekowanie się uczniami i wychowankami, przewodzenie radzie pedagogicznej), aby w toku ustawicznych analiz kształtować profesjonalne nawyki i budować organizację.

Stan rzeczy wymaga atmosfery współodpowiedzialności zaangażowania i współpracy, która umożliwi realizację istotnych zadań na kolejne lata pracy:

1. Rozwijanie u uczniów refleksji nad sposobami skutecznego uczenia się, poszerzanie zestawu sytuacji dydaktycznych sprzyjających uczeniu się przez doświadczenie (roboty, lego, konkursy, dyskurs społeczny, eksperymenty). Uczeń jako podmiot działający, szkoła jako miejsce i źródło motywacji do uczenia się i rozwijania swoich umiejętności. Dla wychowanka w procesie zdobywania nowych wiadomości i umiejętności, najważniejszym jest, jak stwierdza E. Gruszczyk-Kolczyńska spełnienia pewnych warunków: „nie wyręczaj dziecka, mimo, że sam robisz to szybciej i lepiej (...) nie krytykuj, pozwól powtórzyć ćwiczenie tyle razy, aż dziecko odkryje właściwe rozwiązanie”.
2. Kształtowanie u uczniów kompetencji miękkich - umiejętność współpracy z innymi, samodzielność w działaniu, racjonalna ocena aktywności, zaangażowanie na rzecz innych, emocjonalne zrównoważenie, akceptacja siebie, asertywność.
3. Wspieranie ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i uczniów ze środowisk odmiennych kulturowo. Uwrażliwienie na przesłanki wynikające z idei integracji społecznej i edukacji włączającej oraz międzykulturowej.
4. Promowanie sukcesów uczniów poprzez upublicznianie informacji w wielu kanałach. Budowanie klimatu wartościowania osiągnięć, choćby najmniejszych każdego ucznia i każdej klasy.
5. Ustawiczne aktualizowanie przez nauczycieli wiedzy naukowej i umiejętności dydaktycznych oraz poszerzanie ich kompetencji społecznych. Zapewnienie nauczycielom warunków do aktywnego i samodzielnego budowania warsztatu pracy w drodze dialogu i współpracy z innymi nauczycielami oraz naukowcami, profesjonalistami, znawcami edukacji. Budowanie katalogu dobrych praktyk - uaktualnianie posiadanej wiedzy poprzez pracę w grupie, z grupą.
6. Szerokie otwarcie się na społeczność rodziców, w kategoriach pierwszych i najlepiej zorientowanych wychowawców dziecka. Korzystanie z ich wiedzy o charakterze praktycznym i osobistym, bowiem największe znaczenie dla praktyki edukacyjnej ma wiedza osobista podmiotów.

Koncepcja funkcjonowania i rozwoju Szkoły Podstawowej Nr 8

w Rzeszowie na lata 2018-2023

Przyszłość zaczyna się dzisiaj, nie jutro

Jan Paweł II

Spis treści:

1. Miejsce Szkoły Podstawowej Nr 8 w środowisku społecznym. Ogólne założenia koncepcji
2. Innowacyjność – kreatywność – rozwój
3. Twórczy nauczyciel – refleksyjny praktyk w najbliższej sferze rozwoju ucznia
4. Od edukowania do rodzicielskiego działania
5. Dyrektor – ogniwo spajające społeczność nauczycieli, uczniów i ich rodziców. Priorytety działania

Miejsce Szkoły Podstawowej Nr 8 w środowisku społecznym. Ogólne założenia koncepcji

Troska o dziecko (...) jest pierwszym i podstawowym

sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka

Jan Paweł II

Szkoła to instytucja, z którą społeczność lokalna od wielu lat wiąże liczne nadzieje - placówka gwarantująca człowiekowi możliwość pełnego rozwoju, godnego życia, pozwalająca dążyć do udziału w kulturze. W wielu koncepcjach przypisywano jej rolę podmiotu wyrównującego szanse oświatowe jednostek i umożliwiającego społeczną mobilność osób i grup. Także współcześnie niektórzy postrzegają szkołę jako instytucję społeczną, od której zależy ciągłość rozwoju kultury i cywilizacji. Szkoła ukształtowała się, jako instytucja dzięki, której jednostka uczy się koniecznych form współżycia w określonym społeczeństwie, jak i poznaje zasady samodzielnego życia w zmieniających się warunkach. Pozwala także na zdobywanie i gromadzenie doświadczenia, w określonych sytuacjach społecznych. Szkoła ujmowana w

kategoriach wartość społecznej i podstawowej instytucji kształcenia i wychowania zapewnia odpowiednie warunki rozwoju uczniom, będąc nośnikiem wartości, doświadczeń oraz rozumienia świata i siebie, ale także miejscem zaspokojenia potrzeb wychowanków, kształtowania umiejętności, postaw i kompetencji.

Szkoła, w rozumieniu autora koncepcji jest przestrzenią wspólnych spotkań nauczyciela z uczniami, miejscem pozbawionym przykrych przeżyć, przestrzenią poszukiwania rozwiązań problemów nurtujących młode pokolenie. To optymalne środowisko, najbardziej sprzyjające rozwojowi dziecka. W takim ujęciu szkoła zorientowana jest na ucznia, co urzeczywistnia się w osobistym zaangażowaniu nauczycieli i rodziców w organizacyjną i pedagogiczną działalność placówki. To niezbędny element życia społecznego i warunek ciągłości kulturowej. Takie ujęcie owocuje uznaniem szkoły za instytucję przekazu dziedzictwa społecznego, budowania kulturowej tożsamości, przygotowującej jednostkę do funkcjonowania w dobie zmian społecznych, jak i umożliwiającej pełny osobowy rozwój młodego człowieka.

W praktyce, realizacja tak wyznaczonych celów wymaga opracowania koncepcji pracy szkoły, która warunkuje skuteczność pracy placówki i wiąże się ze wskazaniem kierunku działania, dla wszystkich podmiotów tworzących społeczność szkolną nauczycieli, uczniów i rodziców, a więc wspólnoty osób, które kierują się ustalonymi wartościami – tym, co dla nich cenne, ważne, w taki sposób przeżywane.

Opracowując koncepcję funkcjonowania i rozwoju szkoły bazowano na dotychczasowych osiągnięciach i możliwościach realizacyjnych Szkoły Podstawowej Nr 8 w Rzeszowie – wszak to placówka, która posiada ponad 100-letnią tradycję. To szkoła znana w środowisku, której wychowankowie odnosili liczne sukcesy w procesie edukacji, a także w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym. Także współcześnie uczniowie, nierzadko dzieci absolwentów mają liczne osiągnięcia edukacyjne osiągnięte pod kierunkiem dobrze wykształconej i doświadczonej pedagogicznie kadry nauczycieli, co obrazuje określone i akceptowane przez pedagogów, uczniów i rodziców cele i kierunki działania.

Takie założenia generują priorytety edukacyjne i organizacyjne. Zasadniczo główne aspekty planu rozwoju szkoły zostaną oparte na kategorii podmiotowego postrzegania trzech grup budujących społeczność szkoły: nauczycielach, uczniach i rodzicach. Dążono do zachowania wszelkich najistotniejszych walorów związanych z dotychczasowym funkcjonowaniem szkoły i dostrzeżeniem potencjalnych możliwości poszerzenia działalności dydaktyczno-wychowawczej oraz środowiskowej.

Uczniowie. Innowacyjność - kreatywność - rozwój

Praca ma dopomagać człowiekowi do tego,

*aby stawał się lepszym,
duchowo dojrzalszym, bardziej odpowiedzialnym(...)*

Jan Paweł II

Dziecko - uczeń, jego edukacja jest cenną wartością, a dorośli członkowie społeczeństwa – zwłaszcza rodzice i nauczyciele powinni przyjmować wobec dziecka postawę szacunku i uznania, która wyraża się w sposobie egzystencji, współpracy z członkami wspólnoty, sensie i jakości życia, jak też dialogowych relacjach interpersonalnych. Dziecko, jego godność i dobro wpisane jest w wartości rodzinne i szkolne, szczególnie cenione przez wymienione podmioty. Dziecku – uczniowi przypisuje się wartość najwyższą i bezwzględną, uznając, iż w procesie wychowania, który jest podporządkowany dobru wspólnemu nie można przekreślić dobra osoby – dziecka, gdyż jemu przede wszystkim służy. Kierowanie się dobrem dziecka – dobrem osobowym prowadzi rodziców i nauczycieli w kierunku budowanie pomiędzy nauczycielami i rodzicami oraz dzieckiem współzależności emocjonalnej opartej na równoważeniu autonomii i kontroli oraz dążeniu do dialogu i harmonii w kontaktach interpersonalnych. Chodzi o chęć i potrzebę zauważenia i odkrywania wzajemnej odmienności, otwarcia, zbliżenia i poznania, jak też zrozumienia, wymiany i współpracy, dzięki czemu uczeń osiąga zrozumienie siebie i innych.

W procesie edukacji niewątpliwie ważne miejsce zajmuje nabywanie wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej, ale przede wszystkim chodzi o wykorzystywanie ich podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów. Dlatego też dostrzec należy organizowanie aktywności uczniów Szkoły Podstawowej Nr 8 wokół:

- Kształtowania umiejętności uczenia się i komunikowania się w języku ojczystym i obcym, pracy zespołowej, myślenia matematycznego.
- Rozwiązywania problemów poznawczych.
- Wykonywania zadań, często ich znacznej liczby, które pozwalają na zapamiętywanie faktów, definicji.
- Wykonywanie powtarzalnych procedur, zastosowanie umiejętności i pojęć.
- Rozumowania, używania dowodów oraz argumentowania na podstawie analizy faktów.
- Ograniczonego stosowania doświadczeń, obserwacji przyrodniczych.
- Korzystania z informacji z różnych źródeł, uczestniczenia w zajęciach terenowych.
- Organizowania pracy w grupach.
- Tworzenia warunków do samodzielnego zdobywania wiedzy, zadawania pytań, odkrywania związków i zależności.
- Rozwijania zainteresowań oraz kształtowanie postaw (np. poczucia więzi ze wspólnotą lokalną, narodową).
- Udzielania odpowiedzi na pytania sprawdzające dotyczące rozumienia treści kształcenia, rozwiązywanych zadań,
- Przygotowywania się do często przeprowadzanych testów i sprawdzianów o strukturze zbliżonej do sprawdzianu zewnętrznego.

Proces edukacji dzieci i młodzieży powinien jednak być wyraźnie poszerzony o działania

dające uczniowi nie tylko możliwość pamięciowego opanowanie treści, ale także rozbudzające ciekawość poznawczą wychowanka, chęć bycia uczonym, czerpania zadowolenia z procesu uczenia się. Dlatego też w pracy szkoły powinny pojawić się poniższe rozwiązania:

- Uatrakcyjnienie procesu nauczania i jego doskonalenie, w tym rozwijania umiejętności poszukiwania wiedzy i jej tworzenia w oparciu o bardziej zróżnicowane, aktywizujące i problemowe metody nauczania.
- Zwiększenia liczby sytuacji, podczas których uczniowie stosują wiedzę i umiejętności w sytuacjach nietypowych, budowania teorii, formułowania sądów i opinii wraz z ich uzasadnieniami, co sprzyja budowaniu krytycznej postawy wobec rzeczywistości.
- Umiejętności wykorzystania narzędzi matematyki w życiu codziennym oraz formułowania sądów opartych na rozumowaniu matematycznym.
- Zadawanie pytań przez uczniów i podsumowywanie przez wychowanków lekcji, wykorzystywanie pomiaru i innych technik naukowych na lekcjach.
- Posługiwanie się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi na zajęciach lekcyjnych w kategoriach wykraczających poza odtwarzanie filmów i prezentacji, na rzecz oceniania rzetelności wiedzy czerpanej ze źródeł internetowych.
- Zrezygnowanie z nadmiaru stosowania testów, bez dogłębnego uzupełnienia treści kształcenia.
- Pomoc uczniom w tworzeniu własnego warsztatu pracy intelektualnej, pełnego i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym.
- Stosowanie w większym zakresie kreatywnego sposobu prowadzenia zajęć dodatkowych i wykorzystywania nowoczesnych teorii, w tym wielorakich inteligencji H. Gardnera w pracy z uczniami.

Chodzi o dostrzeżenie i zaakcentowanie w większym stopniu oczekiwań uczniów, których immanentną cechą jest dążenie do podejmowania aktywności na wielu polach związanych z edukacją - nie tylko jej wymiarem dydaktycznym - ale przede wszystkim kulturowym i społecznym. Takie działania obejmują wyznaczanie kierunku działania przez uczniów, wspólnie z nauczycielem, o realizację treści kształcenia według odwróconego modelu kształcenia, w którym najistotniejsze jest utrwalanie wiadomości wspólnie z nauczycielem, a nie przesuwanie tej czynności na aktywność ucznia w domu. W taki sposób budowana jest przestrzeń edukacyjna, która obejmuje wszystko to, co cenne, ważne, godne wysiłków, ukierunkowane na twórczą aktywność ucznia. Dla wychowanka w procesie zdobywania nowych wiadomości i umiejętności, najważniejszym jest, jak stwierdza E. Gruszczyk-Kolczyńska spełnienia pewnych warunków: „nie wyręczaj dziecka, mimo, że sam robisz to szybciej i lepiej (...) nie krytykuj, pozwól powtórzyć ćwiczenie tyle razy, aż dziecko odkryje właściwe rozwiązanie”. W sytuacji kurczącego się czasu i przestrzeni, i nieuzasadnionego pośpiechu w realizacji programu to jedno z najistotniejszych przesłań dla nauczycieli i rodziców.

Ponadto jako priorytetowe w pracy z uczniami w naszej szkole traktować należy:

1. Propagowanie nowoczesnych sposobów motywowania uczniów do aktywności poznawczej, oparte na dostrzeganiu mocnych stron ucznia i całego zespołu klasowego. Akcentowanie pożądaných stanów rzeczy, wskazywanie na możliwości rozwojowe, dostrzeganie potencjału w uczniu jest w świetle najnowszych badań P. G. Zimbardo

najskuteczniejszym sposobem wzbudzania i podtrzymywania aktywności społecznej.

2. Otwarcie się społeczności uczniów pod kierunkiem nauczycieli na zewnątrz, na uczestnictwo w projektach europejskich związanych z edukacją. Chodzi tutaj nie tylko o uczestniczenie w programach wymiany uczniowskiej Erasmus +, ale także konkursach organizowanych w ramach osi priorytetowych Narodowego Centrum Badań i Rozwoju ukierunkowanych na praktyczne rozwiązania.
3. Budowanie wspólnoty uczniowskiej poprzez wewnątrzszkolny program „Jestem jak Twój starszy brat...”, polegający na swoistej opiece uczniów klas starszych nad młodszymi kolegami, co pozwoli budować postawy opiekuńcze wobec młodszych uczniów i poczucie odpowiedzialności ze strony starszych wychowanków. Ponadto przewiduje się położenie szczególnego nacisku na organizowanie działań między klasowych budujących integrację i kooperację pomiędzy klasami.
4. Koncentrowanie uwagi i działalności uczniów, w miarę ich umysłowego i społecznego dojrzewania na problemach własnego środowiska, poprzez włączenie uczniów do szerokich działań wolontarystycznych na rzecz bliższych i dalszych podmiotów funkcjonujących w otoczeniu, w tym domu pomocy społecznej, przedszkola.
5. Wdrażania uczniów do samodzielnego opanowywania i systematyzowania wiedzy przyswajanej z wielu źródeł. Na tej bazie rozwijania zdolności do refleksyjnego, krytycznego i kreatywnego odbierania jak też umiejętnego tworzenia komunikatów oraz wytwarzania wiedzy, czynnego kształtowania swojej mentalności i umiejętnego stosowania opanowywanej wiedzy do rozwiązywania rozmaitych problemów intelektualnych i praktycznych. Podkreślić także należy konieczność przygotowania uczniów do autoedukacji.

Autor koncepcji zakłada, że w tak nakreślonym modelu szkoły na miarę współczesności uczenie się jest aktywnym, uspołeczniającym procesem, w którym uczestnicy muszą nawzajem współdziałać znacznie ściślej niż dotychczas. Najwyższą wagę przypisuje umiejętności myślenia krytycznego i twórczego ucznia, które pozwala na werbalizowanie własnych doświadczeń, rozwijanie myślenia i samego języka. W procesie edukacji uczniowie korzystają z dokonań edukacji równoległej, w ramach ściśle ze sobą powiązanych treści nauczania. Uczniowie rozbudzają własną ciekawość poznawczą, jak też w sprzyjających warunkach potrafią być odpowiedzialni za rozwój własnych możliwości uczenia się.

Twórczy nauczyciel - refleksyjny praktyk w najbliższej sferze rozwoju ucznia

*Należy zapewnić odpowiednie sytuacje wychowawcze,
szukając w sposób twórczy nowych dróg oddziaływania*

Jan Paweł II

Nowe zadania, które wyznacza się współczesnej szkole związane są z kształtowaniem wielowymiarowego, zdolnego do wykorzystania nowych osiągnięć nauki człowieka, który dla poznania i doskonalenia samego siebie i otoczenia świata potrafi przełożyć idee i wartości, na jakość jednostki. Nasuwa się wniosek, że współczesna szkoła ma być miejscem edukacyjnej szansy, w którym oferta edukacyjna dla wszystkich uczniów – nierzadko silnie zróżnicowanych pod względem uzdolnień, motywacji, postaw - pozwala wspierać tych najbardziej wybitnych, jak i takich, którzy uczą się najłabiej. Zdaniem J. Kerschensteinera *„Nauczycielem powinien zostać tylko ten, kto znajduje szczęście w przyczynianiu się do duchowego i psychicznego wzrostu innych ludzi, kto tyle ma w sobie czystej młodości, że ani ciężar przeżytych lat, ani życiowa dojrzałość, ani mózół codziennej pracy nie potrafią w nim zasypać tryskającego źródła niewzruszonej wiary w zwycięską moc ogólnoludzkich ponadczasowych wartości”*. Nie ma ucznia bez nauczyciela i nauczyciela bez ucznia, a podstawowa misja życiowa nauczyciela to pomoc wychowankowi w odnajdowaniu jego człowieczeństwa. Mądry/dojrzały nauczyciel to taki, który posiada samodzielność poznawczą, umożliwia krytyczne poznanie rzeczywistości, czyli szybkie diagnozowanie i wyjaśnianie zjawisk zarówno w wymiarze jednostkowym jak i grupowym, próby eksperymentowania i stosowania innowacyjnych metod kształcenia i wychowania, działalność badawczą, samodzielność w przetwarzaniu teoretycznej wiedzy dydaktycznej oraz docieranie do źródeł informacji dydaktycznej, postrzeganie i formułowanie ważnych problemów społecznych, wreszcie podejmowanie trafnych decyzji.

Działalność nauczycieli w Szkole Podstawowej Nr 8 ocenić należy wysoko zwłaszcza w świetle dokumentów związanych z zewnętrzną ewaluacją. Z analizy dokumentacji wynika, że od wielu lat nauczyciele podejmują działania w zakresie:

- Skutecznego przekazywania treści wynikających z podstawy programowej, o czym informują wysokie wyniki uczniów uzyskiwane w ramach testów kompetencji. Wyniki szkoły na ogół mieszczą się w 8 staninie.
- Indywidualizacji procesu edukacji w odniesieniu do oczekiwań uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych.
- Dostosowywania poziomu trudności zadań do możliwości uczniów, stosowanie kart pracy, różnicowanie poziomu trudności zadań, udzielanie dodatkowych wskazówek, różnicowanie poziomu trudności prac domowych (zadania trudniejsze dla chętnych).
- Motywowania uczniów do podejmowania aktywności poznawczej w wielu obszarach.
- Kształtowania u uczniów umiejętność twórczego myślenia i rozwiązywania problemów.
- Opracowania i realizacji programów doskonalących dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczniów, w tym niepełnosprawnych i ze specyficznymi trudnościami w nauce.
- Angażowania uczniów do planowania lekcji, wspólnego działania, pracy grupowej i realizacji projektów.
- Rozwijania uzdolnień i zainteresowań uczniów przez udział w różnych konkursach i olimpiadach.

Zachodzi jednak konieczność poszerzenia tej działalności o zadania wynikające z pełnienia roli nauczyciela *innowatora*, czyli szerszego, kreatywnego spojrzenia na nowe zadania w edukacji uczniów. Działania nowatorskie nauczyciela obejmują wspomaganie i pobudzanie

naturalnej aktywności dziecka, dostosowanie stylu pracy nauczyciela do możliwości i indywidualnych predyspozycji dziecka – doskonalenie metod pracy (stosowanie metod i technik aktywizujących), prowadzenie dialogu z uczniami, analizowanie sukcesów i porażek uczniów w kontekście rzeczywistości rodzinnej, zdrowotnej dziecka. Nauczyciel - innowator stosuje zróżnicowane formy kontroli i oceny osiągnięć szkolnych, tworzy nowoczesny warsztat pracy pedagogicznej, podejmuje dodatkowe zadania edukacyjne, które wykraczają poza treści prowadzonych zajęć, tworzy programy autorskie lub modyfikuje realizowane. Dlatego też założono poszerzenie działalności nauczycieli o:

- Dążenie do kształtowania postawy badawczej u uczniów wyrażającej się w tendencji do rozpoznawania problemów i do samodzielnego ich rozwiązywania, co wiąże się ze stosowaniem w większym zakresie metod problemowych i aktywizujących.
- Propagowania edukacji zorientowanej transgresyjnie, zwiększanie roli procesów antycypacji, myślenia dywergencyjnego. Adaptacja kreatywna ma zasadnicze znaczenie, a kodowane przez dzieci dane są środkiem, a nie celem kształcenia. Koncepcja podmiotowości realizowana w tym ujęciu zakłada, że człowiek staje się sprawcą, a nie odbiorcą informacji.
- Wykorzystywanie w większym stopniu osiągnięć z zakresu neurodydaktyki, w tym technik szybkiego uczenia się.
- Propagowanie sposobów skutecznego motywowania uczniów do uczenia się. Wykorzystywanie mechanizmów skutecznego wygaszania zachowań niepożądanych.
- Włączenie w proces edukacji w większym stopniu rodziców, wykorzystanie ich potencjalnych, często niewykorzystanych lub nieujawnianych możliwości. Wprowadzenie autorskiego rozwiązania polegającego na prowadzeniu elementów zajęć zwłaszcza w klasach młodszych przez rodziców, co pozwala budować działania rodziców i nauczycieli na rzecz wspólnego dobra całej klasy.
- Korzystania w większym stopniu z edukacji równoległej urzeczywistnianej w bogatym kulturowo pozaszkolnym otoczeniu życia dziecka przez instytucje, stowarzyszenia, organizacje i inne podmioty środowiskowe. Podjęcie działalności dośrodkowej i odśrodkowej a w perspektywie kilku lat środowiskowo-rozszerzonej, która procesowi edukacji nada znamiona aktualności, innowacyjności, różnorodności i adekwatność wobec potrzeb i oczekiwań ucznia.
- Budowanie atmosfery życzliwości i relacji opartych na współpracy i partnerstwie w gronie pedagogicznym.

W swych zamierzeniach główny nacisk autor koncepcji kładzie na połączenie w procesie dydaktycznym przez nauczyciela ról: profesjonalisty, osoby skutecznie wykorzystującej swoje przygotowanie przedmiotowe i metodyczne, wychowawczy, jednostki twórczej, innowacyjnej pracującej dla dobra dziecka.

Rodzice. Od edukowania do rodzicielskiego działania

Każdy urzeczywistnia siebie

przez bezinteresowny dar z siebie samego

Jan Paweł II

Aktywny udział rodziny w życiu szkoły i społeczności lokalnej prowadzi do partycypacji społecznej, obejmującej udział rodziców w formalnych i nieformalnych procesach samoorganizacji, zmierzających do podniesienia efektywności procesu edukacji oraz polepszenia warunków życia w środowisku. Aktywizacja rodziny na terenie placówki umożliwia włączenie całej społeczności rodziców w proces współdecydowania w istotnych obszarach kształcenia i wychowania dziecka-ucznia, jak też sposobach funkcjonowania placówek oświatowych. Pomimo oczywistych zalet przedstawionego rozwiązania mobilizacja rodziców do uczestnictwa w życiu szkoły napotyka na liczne trudności. Dzieje się tak dlatego, iż z jednej strony rodzice traktują dziecko jako wartość najwyższą angażując swoją wolę i wysiłki, aby kierować się w życiu dobrem dziecka, a z drugiej środowisko rodzinne przyczynia się do powstawania zaburzeń w rozwoju dziecka, których źródła dopatrywać się należy w postępującej dysfunkcjonalności i patologizacji zachowań członków rodziny. Zatem urzeczywistnianie powyższych wartości w procesie edukacji wymaga realnych działań ze strony rodziny i szkoły, a także przedstawicieli środowiska związanych z rozpoznawaniem określonych przedmiotów, stanów rzeczy jako wartościowych, jak też upowszechnianiem odpowiedniego na nie reagowania.

Budowanie rodzicielskiej aktywności na terenie Szkoły Podstawowej Nr 8 w Rzeszowie autor koncepcji chce oprzeć na stworzenia odpowiednich warunków i stosowania właściwych sposobów pobudzania działania jednostek i grup, związanych z wywoływaniem, współdziałaniem i integracją. Pierwsza z wymienionych strategii obejmuje ujawnienie oraz rozpoznanie wszelkich możliwości i zainteresowań osób zaangażowanych w realizację zadania. Współdziałanie wiąże się z podziałem zadań, podporządkowaniem innym jeśli to konieczne i wymianą informacji w czasie wspólnych działań. Natomiast integracja ma podwójny wymiar. Z jednej strony umożliwia stworzenie odpowiedniego klimatu i więzi emocjonalnych pomiędzy współpracującymi osobami. Z drugiej pozwala na scalanie wiedzy i doświadczeń należących do jednostek w taki sposób by wszyscy rodzice mogli z niej korzystać dążąc do wspólnych celów. Chodzi o stworzenie warunków do wyłaniającego się przywództwa polegającego na obejmowaniu pozycji znaczącej przez rodziców – liderów, potrafiących dostrzegać nowe rozwiązania, zjawiska i trendy.

Zgromadzone przez autora koncepcji dane wynikające z posyłania własnego dziecka do Szkoły Podstawowej Nr 8 przez kilka lat wskazują, że działania społeczności rodziców w placówce są jasno określone i widoczne. Jednakże specyfika środowiska lokalnego, zwłaszcza odnosząca się do uczniów pochodzących z rejonu szkoły wskazuje na konieczność podjęcia działań w kilku obszarach:

- Podjęcia pracy z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, dysfunkcjonalnymi i patologicznymi w kategoriach wychowawczego wzmocnienia rodziny, poprzez ustalanie odpowiednich sposobów działania na rzecz dziecka i innych członków rodziny. Nawiązanie bliskiej, systematycznej współpracy z podmiotami statutowo pracującymi na rzecz rodziny w sytuacjach trudnych w tym z pracownikami socjalnymi, dzielnicowymi.
- Rozbudzania większego zaangażowania całej społeczności rodziców w pracę na rzecz edukacji własnych dzieci w szkole. Wprowadzenie planów współpracy z rodzicami, który pozwoli z dużym wyprzedzeniem wybierać, proponować i realizować działania na terenie szkoły wszystkim rodzicom.
- Budowanie sieci społeczności rodziców, początkowo w klasach, aby w perspektywie kilku lat upowszechnić działanie na rzecz sieci międzyklasowych. Wyodrębnienie miejsca dla rodziców w szkole, przestrzeni, w której rodzice mogą czuć się u siebie.
- Rozwijanie dialogu pomiędzy rodzicami, nauczycielami i uczniami. Wzmocnienie i unowocześnienie obszarów, form współpracy z rodziną ucznia, wprowadzenie nowoczesnych sposobów kontaktowania się nauczycieli z rodzicami, kontakty pocztą elektroniczną, dzienniki internetowe, trójpodmiotowe wywiady, opracowanie indywidualnych planów zamierzeń odnośnie ucznia i jego rodziny, wstępne i końcowe spotkania informacyjne, system błyskawicznego informowania się nauczycieli i rodziców, jak też optymalizowanie współpracy z podmiotami udzielającymi pomocy i wsparcia rodzinie uczniów.

Główny cel w omawianym obszarze to budowanie postaw partycypacyjnych u rodziców, w zakresie partycypacji strukturalnej, działaniowej i ideacyjnej.

Dyrektor - ogniwo spajające społeczność nauczycieli, uczniów i ich rodziców. Priorytety działania

Przyszłość zaczyna się dzisiaj, nie jutro

Jan Paweł II

Przed dyrektorem Szkoły Podstawowej Nr 8 stoi szeroki zakres zadań i płaszczyzn działania. Z jednej strony musi być podmiotem otwartym na dokonujące się zmiany, umiejącym je akceptować, dokonującym właściwej interpretacji przemian edukacyjnych i społecznych, osadzającym w tej perspektywie własne myślenie, gdyż wyznacza kierunki organizacyjnej i strukturalnej pracy szkoły. W drugiej stronie stoi przed nim zadanie aktywnego uczestnictwa w procesie edukacyjnym, inicjowanie samodzielnej działalności poznawczej uczniów,

słuchaczy i nauczycieli oraz koordynowanie pozaszkolnych wpływów edukacyjnych. A zatem, to człowiek twórczy, doradca, przewodnik, sprawny negocjator, szanujący kolegalne podejmowania decyzji, umiejący współpracować i poszukiwać kompromisów.

Praca szkoły winna podlegać ciągłemu nadzorowi. Sprawny i skuteczny nadzór pedagogiczny sprawowany przez dyrektora szkoły sprzyja podwyższaniu jakości jej pracy a zasady jego organizacji muszą być czytelne i znane nauczycielom. Warto, aby szkoła prowadziła wewnętrzny pomiar jakości pracy szkoły we własnym zakresie, upewniając się, że robi się coś tak jak trzeba i wyłapując ewentualne niedociągnięcia, przy jednoczesnej eliminacji zbędnej dokumentacji tych działań. Na podstawie takich badań, można wyraźniej wskazać mocne strony szkoły oraz jej problemy a ich analiza pozwala na dokonywanie ewaluacji w programie rozwoju. Jednocześnie dyrektor powinien sporządzać rzetelne sprawozdanie stanowiące źródło informacji dla organu sprawującego nadzór pedagogiczny, organu prowadzącego szkołę oraz społeczności szkolnej.

Istotne jest, aby wyniki wewnętrznego mierzenia jakości były zbieżne z wynikami zewnętrznego mierzenia jakości. Dyrektor powinien wspierać kadrę w podnoszeniu jakości jej pracy poprzez tworzenie szans równego rozwoju, organizowanie opieki nad początkującymi nauczycielami, nadzorowanie i ocenianie pracy każdego nauczyciela, docenianie sukcesów i eliminację niedociągnięć nauczycieli.

W skład ról kierowniczych dyrektora szkoły wchodzi: kierowanie procesami pedagogicznymi, opiekowanie się uczniami i wychowankami, przewodzenie radzie pedagogicznej, pełnienie nadzoru pedagogicznego nad działalnością, nauczycieli i wychowawców, spełnianie funkcji gospodarza zakładu pracy, a więc dbanie o warunki materialno-techniczne miejsca nauki i pracy, wydawanie określonych decyzji administracyjnych dotyczących zwłaszcza obowiązków szkolnego, zatrudnianie i zwalnianie pracowników szkoły.

Jest rzeczą pewną, że dyrektor szkoły musi stawiać nauczycielom wysokie, lecz realne wymagania i motywować kadrę pedagogiczną, aby szkoła funkcjonowała na najwyższym poziomie, a praca nauczycieli była bardziej twórcza i efektywna. Dyrektorzy szkół, którzy rozumieją motywującą rolę organizacji pracy szkoły, potrafią skutecznie wpływać na podnoszenie motywacji nauczycieli poprzez taki przydział zadań, które będą odpowiadały zainteresowaniom i uzdolnieniom nauczycieli. Tworzenie atmosfery aprobaty dla innowacji, inicjatywy, poprzez pobudzanie do przyjęcia postawy twórczej w zawodzie wytwarza się sytuacja stymulująca nauczyciela do podnoszenia jakości działania na polu nauczania i wychowania. Jakość nauczania w dużym stopniu zależy od jakości pracy nauczycieli.

Nauczyciele w Szkole Podstawowej Nr 8 cechują się bardzo wysokim poziomem posiadanych kwalifikacji formalnych. Analizując rozwój kwalifikacji nauczycieli należy zauważyć, że oferta kierowanych do nich szkoleń jest bardzo szeroka. Dla większości z nich nie funkcjonuje jednak system kontroli ich jakości czy efektywności.

Dyrektor szkoły powinien być świadomy wszelkich mechanizmów wpływających na poziom i jakość pracy w swoim gronie pedagogicznym. Powinien stwarzać takie warunki pracy, aby wszyscy nauczyciele, niezależnie od wieku i stażu pracy, czuli się potrzebni i doceniani. Oprócz wiedzy i umiejętności warunkiem skutecznego działania jest także właściwa motywacja działania. Ważne jest, aby zarówno dyrektor szkoły jak i jego podwładni

dostrzegali ewentualne korzyści swojego zaangażowania i wysiłku. Dyrektor musi posiadać umiejętność właściwego wykorzystywania motywacji, aby zarządzanie szkołą stało się pasmem skutecznych działań.

Istotne zadania dyrektora w kolejnych latach pracy:

1. Koncentrowanie pracy dydaktyczno-wychowawczej wokół istotnych wartości, takich jak odpowiedzialność, wolność, uczciwość i pracowitość oraz dialog. Ponadto szacunek, zrozumienie i otwartość dla drugiego człowieka, prowadząca do działań woluntarystycznych na rzecz rówieśników i społeczności.
2. Osobowe traktowanie ucznia, w kategoriach podmiotu współdecydującego o procesie edukacji, stosownie do swoich możliwości wynikających z wieku rozwojowego. Uczniowie powinni się kształcić i rozwijać na każdym etapie nauki, postrzegać szkołę jako miejsce i źródło motywacji do uczenia się i rozwijania swoich umiejętności. Szczególnie ważne jest to w szkole podstawowej, w której nauczyciel jest nie tylko pedagogiem, ale i mistrzem ukierunkowującym rozwój, identyfikującym możliwości wychowanka i jego zainteresowania.
3. Dzieci i młodzież potrzebują wyzwań, którym mogą sprostać, adekwatnych sposobów motywacji, pozytywnych odniesień i przykładów. Szkoła nie może zapewniać jedynie pedagogicznego zaplecza, ale być miejscem kształtowania wrażliwości na innych ludzi i na świat. W szkole podstawowej ważne jest przede wszystkim indywidualne podejście do ucznia i rozwijanie kreatywności, twórczości i indywidualności wychowanka.
4. Upowszechnianie w procesie dydaktycznym nowoczesnych sposobów uczenia się opartych na osiągnięciach współczesnej psychologii i neurodydaktyki. Istotą współczesnej szkoły, jak pisze B. Śliwerski jest nauczyć ucznia jak się skutecznie uczyć.
5. Prawidłowe diagnozowanie i rozpoznawanie predyspozycji zawodowych każdego ucznia, tak by uzyskał on szansę rozwoju i wyboru adekwatnej drogi kształcenia – w cyklu kształcenia ogólnego, czy zawodowego na poziomie szkoły branżowej lub technicznej. Realizacja tak sformułowanego postulatu wymaga starannego przygotowania do realizacji doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych.
6. Wykorzystanie nowoczesnych sposobów komunikacji z rodzicami, poprzez systematyczne aktualizowanie informacji o wydarzeniach szkolnych na stronie internetowej szkoły. Dokonanie modernizacji strony w kategoriach jej uaktualnienia i uwzględnienia najnowszych trendów w tym zakresie. Upowszechnianie komunikatów dotyczących sukcesów uczniów. Budowanie klimatu wartościowania osiągnięć, choćby najmniejszych każdego ucznia i każdej klasy.
7. Szerokie otwarcie się na społeczność rodziców, w kategoriach pierwszych i najlepiej zorientowanych wychowawców dziecka. Korzystanie z ich wiedzy o charakterze praktycznym i osobistym, bowiem największe znaczenie dla praktyki edukacyjnej ma wiedza osobista podmiotów.

